

Saemien Åålmege Saemien Åålmegeeraerie

Årsmelding 2024

Bilde fra lansering av Orre testamente i Östersund.
Guvvie: Olof Brandt

Innholdsfortegnelse

Leders beretning	3
Introduksjon til Saemien Åålmege og hovedtall	4
Nøkkeltall	4
Utvalgte volumtall:	4
Gudstjenester I 2024.....	5
Årets aktiviteter og resultater	5
Sammendrag.....	5
Arrangement – Saemien Åålmege.....	6
Kirkelige handlinger	6
Besøktjeneste	6
Familiesamling.....	6
Seniortreff	6
Lansering av Orre testamente.....	7
Trosopplæringstiltak	8
Ungdom 15-18 år og eldre	9
Mijjen gærhkoegærjetje – Darjoemasse	9
Daerpies Dierie	9
Bibeloversettelse.....	9
Sosiale media.....	10
Faste samarbeidspartnere og råd/utvalg.....	10
Årlig møte med Nidaros bispedømmeråd	10
Utsmykningskomiteen.....	11
Utadretta møtevirksomhet og samarbeidspartnere	11
Seminar, studium	12
Vurdering av framtidsutsikter	12
Vedlegg.....	15
Årsrapport 2024 for prest i sørsamisk område, Einar Sørliid Bondevik	15

Leders beretning

Gieries Saemien Åålmege,

Ja så har det gått et år igjen, og hva gjorde vi i Saemien Åålmege(-raerie) forrige år? Den store begivenheten må jo enda være at vi endelig fikk Det nye testamente på sørsamisk. Det var en flott helg i Östersund med et fint program og markering av det. Helgen var i august med seminar om arbeidet med selve oversetningen og avslutning i Stora Kyrkan med en sørsamisk gudstjeneste som var så fin der alt gikk på sørsamisk. En fantastisk opplevelse, fin, og de er sånn vi ønsker det i fremtiden – at vi får i alle fall noen sånne gudstjenester som kun er på vårt språk. Da gjør det ikke så mye at en ikke forstår alt som blir sagt, det er opplevelsen totalt som er så fin, bare det å få høre vårt språk i kirken.

I november var det markering av lansering av utgivelsen av Det nye testamente i Trondheim. Det var også en fin helg med en flott gudstjeneste i Nidarosdomen der det var mye på sørsamisk.

Videre så har vi hatt en familiesamling i Trondheim i midten på mars. Det var godt oppmøte med både store og små med aktiviteter for barn som bowling, klatrepark og for oss voksne seminar med en felles middag på lørdagskveld. Etterpå spilte vi det sørsamiske brettspillet Dabloe som jeg personlig syntes var litt vanskelig, men artig.

Som leder i SÅR har jeg sammen med daglig leder Monica Kappfjell vært i Bodø på samisk kirkelivskonferanse der vi i SÅR holdt et lite fremlegg om hva vi gjør i SÅ og hva vi har for ønsker og hva vi skrev i høringsvar om førsoningsrapporten. Vi var litt tøffe, syns vi, som stod der og sa: «Vi ønsker at vi i hvert fall en gang per år får ha en sørsamisk gudstjeneste i Nidarosdomen.» Jeg sa også litt om mitt arbeid på Helgelandssykehuset som samisk koordinator der min oppgave er å få mine kolleger til å få økt kunnskap om samene. Det er noe som virkelig trengs – når vi får høre i 2024 at det bor vel ikke samer i Sandnessjøen, eller når vi prøver å få til samisk fagdag så blir det avlyst på grunn av for få påmelde der de sier at det er så hektisk nå i sykehusverden ... (men når er det ikke travelt på et sykehus). Vi fikk veldig god respons på vårt lille fremlegg på samisk kirkelivskonferanse. Det var mange som kom frem til meg og sa at vi gjør en god jobb og at det trengs. Det var og en saemie nordfra som kom bort til meg og sa: «Dere sørsamer er så tøffe og står på og krever det dere vil ... vi er ikke like tøffe nordover», sa hun.

Det var vel det store som skjedde under 2024 og så har vi ett nytt spennende år å se frem til med uskrevne blad.

Jijnjh heelsegh

Sara Katarina Åhrén

Leder for Saemien Åålmegeeraerie

Introduksjon til Saemien Åålmege og hovedtall

Menighetsrådet i Saemien Åålmege består av 5 medlemmer, der prest for sørsamer er fast medlem.

1. vara for SÅR kalles fast inn til hvert møte. SÅR har under 2024 hatt 2 menighetsrådsmøter der rådet var samlet og i tillegg 6 møter via Teams, der Teams-møtene er kortere møter. Daglig leder for Saemien Åålmege deltar som sekretær for menighetsrådet.

Erfaringer med bruk av Teams-møter er positivt. Det å kunne bruke Teams i kombinasjon med fysiske møter gir medlemmene mulighet til å delta digitalt, dersom de ikke har mulighet til å reise for å delta på menighetsrådsmøter. Med Teams har vi også mulighet til å arrangere flere, men kortere møter. Plan for kommende menighetsrådsmøter i 2025 er, 3 faste rådsmøter og 4 møter på Teams. Fra staben deltar prest (medlem av SÅR) og daglig leder på alle SÅR møter. Diakon og menighetspedagog inviteres og deltar når det er saker innenfor deres arbeidsområde som skal drøftes.

Staben i Saemien Åålmege består av 4 ansatte: prest, diakoniarbeider, menighetspedagog og daglig leder. Det er store avstander i det sørsamiske området. Stabsmøter foregår derfor på Teams hver uke og fysisk treff ca. en gang per måned. I den grad det er mulig å styre arbeidet legges det opp til å nå flere treff/oppgaver på samme reise. Det er viktig å være synlig og tilgjengelig for å være til hjelp og nytte for det sørsamiske miljøet og gjøre sørsamisk kirkeliv, historie og kultur kjent der det har vært gjort usynlig.

Arrangementer som representanter for SÅR har deltatt på:

- Leder deltok på Nidaros biskop sin Nyttårsmottakelse, januar 2024
- SÅR deltok på familiesamling, mars 2024
- Leder og ansatte deltok på Samisk kirkelivskonferanse i Bodø, mai 2024
Tema for konferansen er «Sannhet og forsoning: veien videre», med mål om å gi drahjelp til det kontinuerlige arbeidet med samiskrelatert forsoning i kirkelig sammenheng.
- SÅR deltok under lansering av Orre testamente / Nye testamentet på sørsamisk. Östersund, august 2024.
- SÅR deltok på markeringen av Orre testamente / Nye testamentet på sørsamisk. Trondheim, november 2024.

Nøkkeltall

Medlemstall: 541 bosatte i Norge, totalt registrerte 555

Utvalgte volumnall:

Antall døpte: 10 av disse ble 4 døpt av prest for sørsamer. En av dåpshandlingene med prest for sørsamer har vært egen dåpsgudstjeneste og 2 dåp under søndagsgudstjenester.

Antall konfirmerte: 1

Antall vigsler: 0

Antall gravferder/bisettelser: 5

Antall gudstjenester totalt: 17

Alle gudstjenester og kirkelige handlinger er ført i lokale dagsregister eller rapportert til sokneprest for lokal registrering og statistikk.

Gudstjenester I 2024

Dato, kirke	Sted	
6/1, Mo kirke	Mo i Rana	Feiring av Mo kirke 300 år
4/2, Gruben kirke	Mo i Rana	Markering av samisk nasjonaldag
6/2, Øye kyrkje	Vang i Valdres	Feiring av samisk nasjonaldag
7/2, Namsos kirke	Namsos	Formiddagsmesse, markering av samisk nasjonaldag
9/3, Nidaros domkirke	Trondheim	Saemien Åålmege sin familiesamling
10/3, Nidaros domkirke	Trondheim	Medliturg på norsk-samisk gudstjeneste
9/5, Sijti Jarngje	Hattfjelldal	Gudstjeneste
2/6, Åsele kyrka	Åsele/Sverige	Invitert til samisk-svensk gudstjänst
20/6, Vaegkie	Røyrvik	Gudsteneste under Midtsommerseminar
10/8, Gløshaugen kirke	Grong	Konfirmasjonsgudsteneste
25/8, Stora kyrkan	Östersund	Lansering av Orre testamente
22/9 Vonheim	Snåsa	Snåsa, gudsteneste i samband med Tjaktjen Tjåanghcoe, dåp, samarbeid Snåsa menighet
6/10, Nerskogen kapell	Nerskogen	Dåpsgudstjeneste
19/10, Røros kapell	Røros	Dåpsgudsteneste
20/10, Kapellet Oslo domkirke	Oslo	Gudsteneste i samarbeid med ressursgruppe for samisk kirkeliv i Oslo bispedømme
13/11, Elgå kirke	Elgå	Medliturg på morgenbønn i samband med visitas i Engerdal
13/11, Valdalsfjellet	Elgå	Ledet nattverdsgudsteneste i samband med visitas i Engerdal

Årets aktiviteter og resultater

Sammendrag

Saemien Åålmege jobber for at det samiske skal være en naturlig del i kirken. Dette skjer både i kontakt med enkeltmennesker, familie og slekt, barnehager og skoler og andre institusjoner og organisasjoner. Det er en stor og viktig oppgave å skape og videreutvikle gode og varige tiltak av kvalitet som bidrar til å bygge vår menighet.

Det har vært – og er – et mål om å være til stede i ulike deler av det sørsamiske området. Noe følger opparbeida tradisjoner, annet er på forespørsel fra samisk miljø og noe er forespørslar fra lokale menigheter.

Når ansatte fra Saemien Åålmege deltar i lokale gudstjenester er det viktig å samarbeide med lokal menighet på en slik måte at de samiske perspektivene blir styrket. Dette handler om å bruke samisk språk i liturgi, tekst og salmer. Dette handler også om å gjøre det samiske synlig i kirkerommet og i menighetslivet. Det bidrar også til at lokale menigheter får tilført ny kunnskap og erfaring på en slik måte at det kan prege det lokale menighetslivet og ulike tiltak på ny måte.

Det oppleves en større aksept og forventning av bruk av samisk også i lokal menighet der det brukes norsk liturgi. I de norskspråklige gudstjenester der ansatte i Saemien Åålmege deltar brukes i tillegg tekstlesing, nådehilsen og velsignelse på sørsamisk.

Arrangement – Saemien Åålmege

Her beskrives de arrangementer som har blitt gjennomført under 2024.

Kirkelige handlinger

Saemien Åålmege har i 2024 delt ut 10 stk. silpebåalah til dåpsbarn, og alle er meldt inn som medlem i Saemien Åålmege. Prest for sørsamer har i år forretta 4 dåp. En av disse har vært i egne dåpsgudstjeneste og to i åpen søndagsgudstjeneste. 6 har vært dåp i lokale menigheter, med lesing av samiske tekster og utdeling av silpebåaloe i gave fra Saemien Åålmege.

I 2024 har 3 konfirmanter deltatt på konfirmasjonsundervisning i Saemien Åålmege. Den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten var i Gløshaugen kapell på Gartland, Harran.

Besøktstjeneste

Under 2024 er det ingen organisert besøktstjeneste, men samtaler ved ulike samlinger er viktige møtepunkt. Prest og diakoniarbeider reiser på hjemmebesøk etter forespørsel.

Familiesamling

Saemien Åålmegeaerie inviterte til familietreff på Comfort Hotel Park i Trondheim, 8.-10. mars 2024. Under årets samling var det 43 personer som deltok.

Det var lagt opp til program for hele familien, og årets tema var: «Gleden med språket». Bertil diakoniarbeider og Einar prest inviterer til prat med gjester om det sørsamiske språket.

Under årets familiesamling forsøkte vi med Radiokino. Vi var samlet og lyttet til radioprogram med Eva Fjellheim som fortalte om et gammelt bilde av sin oldemor, og avsluttet med samtale rundt temaet.

I form av bokkafé ble det holdt bokpresentasjoner, det hele ble ledet av Marianne Kappfjell fra Sametingets bibliotek.

Under årets familiesamling fikk vi invitert Tåamma Vestfjell fra Tråanten Saemien Dåehkie til å lære ut hvordan man spiller det sørsamiske brettspillet Dabloe. For mange av deltagerne var det første gang som det var mulig å få lære spillet.

For barn og unge ble det lagt opp til muligheter for å arbeide med aktiviteter hentet ut fra Mijjen gærhkoegærjetje – Darjoemasse. Det er arbeidsboka tilknyttet Mijjen gærhkoegærja, som lanseres 1. februar 2025. I tillegg var det aktiviteter som bowling og en tur til trampolineparken. Kveldsaktiviteten for barn og unge var filmvisning med kveldskos.

Vi feiret sanggudstjeneste i Nidaros domkirke lørdag og brukte då vår egen salmebok - Saalmegærja. Det var til glede for mange av deltagerne på familiesamlingen.

Familiesamlingen ble avsluttet med vandring i Nidarosdomen, og de som hadde mulighet deltok på søndagens gudstjeneste.

Seniortreff

Saemien Åålmege inviterte til Eldretreff i samband med lanseringen av Orre Testamente i Östersund. Tanken var at vi skulle samles i Verdal for å derfra reise med buss til Östersund. Vi inviterte i tillegg de kommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk til å delta. Det var kun Røyrvik kommune som besvarte henvendelsen.

Årets Eldretreff ble avlyst da det var kun 4 personer som meldte seg på turen.

Lansering av Orre testamente

Lansering i Östersund

Saemien Åålmege har vært medarrangør av lanseringen av Orre testamentet i Östersund i august og markeringen i Trondheim i november. Lanseringen var et samarbeid mellom Norske Bibelselskapet, Svenske bibelselskapet, Svenska kyrkan - Härnösands stift, Den norske kirke – Nidaros bispedømme, Saemien Åålmege, Frösö- og Östersunds församlinger.

Lanseringen av Orre testamente i Östersund startet fredag ettermiddag med utstillingen Naajesh. Utstillingen var i samarbeid med Samesløydstiftelsen i Sverige, Duodjeinstituhta i Norge, Saemien Åålmege, Norske Bibelselskapet, Svenske bibelselskapet, Samiska rådet i Svenska kyrkan og Gaaltije. Utstillingen viste frem samisk tradisjonelt håndverk, samisk kirkelig utsmykning, utstilling av eldre samiske bibler og bøker. Utstillingen av kirkelig utsmykning besto av bilder og gjenstander fra både Norge og Sverige. Gaaltije viste plansjer med bilder av samisk utsmykning i Svenska kyrkan, et prosjekt som var gjennomført i samarbeid med Svenska kyrkan. Målet med utstillingen var å vise bredden av samiske håndverkere og vise frem samisk kirkelig utsmykning.

Lanseringen fortsatte dag 2 med seminarer, med foredrag om oversettelsen av NT med Bierna Bientie, om revitalisering av sørsamisk språk med David Kråik og til sist en paneldebatt om samisk kirkeliv i sørsamisk område ledet av Einar Bondevik.

Lørdagen ble avsluttet med konsert i Stora kyrkan i Östersund, med musikk fra Aejlies Gaaltije av Frode Fjellheim. Konserten var en musikalsk opplevelse basert på den sørsamiske liturgien med Frode Fjellheims ensemble, Nicklas Strandberg + motettkör og Anna Kråik Åström.

Den store dagen for lanseringen var søndagen med festgudstjeneste der Orre testamente ble tatt i bruk. Det var en fin gudstjeneste der hele gudstjenesten ble gjennomført på sørsamisk og der Orre testamente ble brukt og de sørsamiske salmene fikk høres.

Markering i Trondheim

Utgivelsen av Orre testamente ble markert 9.-10 november i Trondheim. Som i Östersund var det både gudstjenester, utstilling, konsert og seminar som sammen utgjorde feiringen av Orre testamente. Feiringen startet lørdag med en kort andakt ved det sørsamiske alteret i Nidaros domkirke og fortsatte i Øysteinsalen i Erkebispegården med seminar ved en av bibeloversetterne, Bierna Leine Bientie, og tidligere ansatt ved Det Norske Bibelselskap, Hans-Olav Mørk, som har vært sentral i dette arbeidet i mange år. Under seminaret hadde barna arrangement med menighetspedagog i Saemien Åålmege, Meerke Krihke Leine Bientie.

Lørdagskveld var det konsert i Vår Frue kirke med Ramona Linnea Kappfjell Sørfjell og Markus Tonhagen (DJ iDJa). Deres musikk er en miks av joik og elektronika der lyder fra naturen er en viktig del av lydbildet. I musikken tar de med seg gamle tradisjoner og fortellinger. Konserten ble godt mottatt av publikum.

Søndagens gudstjeneste tok hele den store Nidaros domkirke i bruk. Liturgene forflyttet seg fra korsalteret i vest til det samiske alteret i sør ved tårnfoten og til høyalteret i øst gjennom gudstjenesten. Det ble lagt et eksemplar av Orre testamente på hvert av alterene i domkirka. Slik ble det gjort tydelig at det samiske hører til i hele kirka, ikke bare ved alteret med samisk utsmykning. Etter gudstjenesten var det kirkecaffe i en fullsatt Øysteinsal i Erkebispegården med hilsener fra blant andre Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Trondheim kommune.

Trosopplæringstiltak

Saemien Åålmege jobber i trosopplæringen for at barn og unge skal få styrket sin tro, og for at kirken skal være en naturlig del i barn og unges liv med vekst på samisk kirkeliv.

Året har vært preget av nedsatt virksomhet ettersom menighetspedagog har vært sykmeldt store deler av året. Under 2024 har Saemien Åålmege gjennomført den planlagt konfirmantundervisningen og 2 barnesamlinger.

Barnesamling og ungdomssamling

Mijjen gærhkoegærja er en viktig ressurs i alle tiltak for barn. Vi har som tidligere år hatt utdeling av Mijjen Gærhkoegærja. Det har i år blitt delt ut 3 bøker. Bøkene har i hovedsak blitt delt ut i forbindelse med lokale gudstjenester i samband med menighetens utdeling av ulike fireårsbøker.

Barne og ungdomssamling i forbindelse med familiesamlingen, ga mulighet til 2 kvelder filmvisning m/kveldskos for barn og unge. De større ungdommene fikk mulighet til bowling. På lørdag fikk både barn og unge en fartsfylt aktivitet på trampolineparken, noe som ble satt pris på av barna. På ettermiddagen ble det mulig å få bli med på en introduksjon av noen de aktiviteter som kommer i Mijjen gærhkoegærjetje – Darjomasse. Ellen Sara Reiten Bientie og Ole Thomas Reiten Bientie med aktiviteter fra kommende arbeidsbok utgitt av Saemien Åålmege.

Menighetspedagog i Saemien Åålmege, Meerke Krihke Leine Bientie arrangerte en barnesamling under lansering av Orre testamente. Det ga barn og unge en mulighet til å samles til sløydaktiviteter, leker, sang- og fortellerstund fra Mijjen gærhkoegærja.

Konfirmantleir for konfirmanter 2023-2024

I dette konfirmantåret har vi hatt til sammen 3 konfirmanter som har deltatt delvis eller helt på alle våre undervisningstilbud. Undervisningen består av både fysiske treff og digitale undervisningsopplegg «Nettkonfirmant» fra Sjømannskirken. Konfirmantene deltar på ulike tiltak i undervisningene i konfirmantåret. Saemien Åålmege inviterer konfirmantene og deres familier spesielt til å delta på Familiesamlingen, som var 8-10.mars i Trondheim med presentasjon av konfirmantene.

Nasjonal lokal konfirmantleir

Saemien Gærhkoeraerie/Samisk kirkeråd (SK) arrangerte allsamisk konfirmasjonsleir 16.-19 i Bodø. Leirstedet er Sjunghatten leirskole, i lule- og pitesamisk område. Det var 50 konfirmanter som var påmeldt. Fra SÅ deltok 2 konfirmanter, ungdomsleder og menighetspedagog. I tillegg deltar en sør- og lulesamisk språkmedarbeider som er en tidligere konfirmant hos SÅ. Samisk konfirmantleir er en flerspråklig samisk trosopplæringsarena, med et inkluderende sosialt, kulturelt og flerspråklig miljø.

Konfirmantleir med konfirmasjon

Den avsluttende konfirmasjonsleiren, 6.-9. august ble arrangert som en reise for å høre historien fra noen av de steder som Thomas von Westen besøkte. Konfirmantleiren startet på Kolvereid og Nærøy kirke med tematikk om «Thomas von Westen og det samiske samfunnet på den tiden», med Håkon Hermanstrand. Videre gikk reisen til Grong. Leiren ble avsluttet med tema «Livsforståelse – åndelighet» med besøk på Saemien Sijte, for å se på Freavnantjahke gievrie/Frøyningsfjelltromma som har kommet tilbake til Saepmie fra Meiningen Museum i Tyskland. Samtidig fikk vi med oss utstilling «Hvem eier historien?» Utstillinga viser flere unike sørsamiske gjenstander. Der nye forskningsmetoder og arkeologiske funn gir ny og spennende kunnskap om fortida. Konfirmasjonsleiren ble avsluttet med konfirmasjonsgudstjeneste i Gløshaugen kirke og konfirmasjonsmiddag på Harran.

Konfirmantleir for konfirmanter 2024-2025.

For konfirmantkullet 2024/2025 startet konfirmantåret med høstleir på Nerskogen 4-7. oktober. Der deltok 8 konfirmanter. Vi hadde besøk av Aina Marsfjell Kant som var sammen med konfirmanten en dag. Hun delte fra sitt liv og erfaringer til lydhøre konfirmanter. Konfirmantene deltok søndag på gudstjeneste i samarbeid med Nerskogen menighet. Konfirmantundervisningen var lagt opp i en

tverrfaglig plan, der det ble lagt vekt på å bli kjent med både hverandre, ledere og ungdomsledere og samisk kirkeliv lokalt i området.

Ungdom 15-18 år og eldre

Ungdomsledere

Ungdomsledere fyller i Saemien Åålmege en viktig rolle. I 2023 hadde SÅ planlagt en ungdomssamling i samarbeid med SANKS og NASAK. Dessverre måtte samlingen avlyses pga. avslag på søknad om økonomisk støtte.

Saemien Åålmege har i år ikke hatt muligheten til å rekruttere ungdom gjennom å tilby kurs som ungdomsledere. Enkelte ganger kan vi erfare at vi er sårbare når man støter på utfordringer ved å gjennomføre ulike aktiviteter. Det påvirker også vår mulighet til å rekruttere kandidater til å være delegater på Ungdomstinget i Nidaros, på Ungdommens kirkemøte og representant i SUNG. Det mangler i dag representant fra sørsamisk område i Ungdommens kirkemøte og i SUNG. Derimot har Ungdomstinget i Nidaros en samisk representant.

Fosen-aksjoner i Oslo

Menighetspedagog har hatt noe oppfølging til samtlige ungdommer som deltok som aksjonister og nøkkelpersoner i forbindelse med Fosensaken. Denne kontakten har vært både per telefon, digital og fysiske treff i forbindelse med andre ulike arrangementer i løpet av året. Flere har uttrykt takknemlighet for at de kjenner en støtte i en krevende situasjon fra Saemien Åålmege.

Mijjen gærhkoegærjetje – Darjoemasse

Saemien Åålmegearie vedtok i forbindelse med avskjeden til biskop emeritus Tor Singaas å få laget en aktivitetsbok til Mijjen gærhkoegærja. Boka er hovedsakelig finansiert ved pengegaver som ble gitt da, og med støtte fra Nidaros bispedømme. Og nå i desember 2024 kunne vi sende den til trykkeriet. Mijjen Gærhkoegærjetje – DARJOEMASSE / Vår lille Kirkebok" NOE Å GJØRE" er en fin aktivitetsbok om samisk kultur og håndverk. Den er et godt tillegg til Mijjen Gærhkoegærja, men er også en god frittstående aktivitetsbok. Aktivitetsboka er et samarbeid mellom forfatterne Bierna Leine Bientie, Anne-Grethe Leine Bientie. Ellen Sara Reiten Bientie har stått for illustrasjonene og Ole Thomas Bientie Reiten har hatt ansvar for layout og filming. Det er Arbeidet med som har gått over mange år, og vi kan nå glede oss til lanseringen lørdag 1. februar 2025.

Daerpies Dierie

Prest for sørsamer er redaktør for Darpies Dierie. Møter for styringsgruppa og redaksjonen, blir holdt over internett. Nettbaserte møter fungerer bra og er godt i forhold til tidsbruk, økonomi og miljø. Gruppene har fungert bra også i 2024.

Arbeidet er til tider krevende, da det varierer hvor mye stoff som man kan regne med fra eksterne bidragsytere. Innholdsmessig er det også utfordring med å få samiskskunnige skribenter.

Arbeidet som redaktør er estimert til 20-25% stilling. Prest fører egne timer for arbeidet med bladet. Overslagsvis blir det brukt omtrent 20% av arbeidstida på Daerpies Dierie. Reiseutgifter for bladet føres ikke da reiser og arrangement har sammenheng med stillinga som prest. Men arbeidet med bladet gir økte utgifter i så måte.

Bibeloversettelse

Prest i Saemien Åålmege og menighetspedagog hos Saemien Åålmege arbeider begge med bibeloversettelse. For menighetspedagog ligger arbeide med bibeloversettelse utenfor stillingen som menighetspedagog. I 2024 startet det nye prosjektet med oversetting av tekster i Det gamle testamentet.

I år har det vært noe arbeid rundt sluttarbeidet med sørsamisk NT og arbeid rundt lanseringa som var i Östersund i august. Det har også vært en markering i Oslo i oktober og en større feiring i Trondheim i november.

Videre arbeid fremover er arbeid med: Tidslinjen og GT-tekster.

Sosiale media

Saemien Áålmege har en hjemmeside på kirken.no/saemien-åålmege. Med denne siden har vi mulighet til å nå ut til våre medlemmer. På hjemmesiden har vi lagt ut forskjellige liturgi- og gudstjenesteressurser og mer informasjon om Saemien Áålmege.

Deler av materialet i Mijjen gærhkoegærjetje-Darjoemasse har blitt lagt ut på hjemmesiden for at det skal bli enklere å finne informasjon.

Saemien Áålmege sin facebook-side blir oftere oppdatert med nyheter og når ut til flere.

Faste samarbeidspartnere og råd/utvalg

Årlig møte med Nidaros bispedømmeråd.

Nidaros bispedømmeråd inviterer årlig til møte med Saemien Áålmege. Einar Bondevik informerte om virksomheten i Saemien Áålmege ut fra årsrapport for 2023. I tillegg var det viktige noen saker som ble diskutert.

Leder i SÅR, Sara Áhrén: Informerer om hvordan styrke samiske pasienters rettigheter gjennom hennes arbeid som samisk koordinator på Helgelandssykehuset.

Bertil Jønsson var med i Samisk utvalg og orienterte om rapporten som ble levert 1. mars 2024. Samisk utvalg har arbeidet med: Ny kirkelig organisering for samisk kirkeliv og hvordan kan man styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ble publisert 1. juni 2023, og Saemien Áålmegeaerie delte innspill til Sannhet og forsoningskommisjonens tiltak i rapporten, kap 26.

Pilar 1: Kunnskap og formidling

Ansvarliggjøre alle menigheter, slik at de tar frem/undersøke det samiske i sin menighet.

- *Ta i bruk strategiplanen for samisk kirkeliv*
- *Samarbeid med lokale organisasjoner med god kompetanse om samisk språk og kultur for å løfte frem det samiske i menigheten.*
- *Kurs om fornorskning, forsoning og folkekirke. Alle ansatte og menighetsråd må ta oppfordres til å ta e- kurset fra VID.*
- *Med at menigheter ønsker å ta frem det samiske i sin menighet, vil det føre til bispedømmekontoret blir kontaktet for informasjon. SÅR foreslår at bispedømmet ansetter en koordinator for samiske saker.*

Pilar 2: Språk

Bispedømme må oppmuntre ansatte i kirka til å ta opplæring i sørsamisk språk og kultur.

- *Legge til rette for at ansatte i samisk kirkeliv kan ta utdanning i sørsamisk.*
- *Legge til rette for at ansatte kan ta tro og livssyn i sápmi.*
- *Stipendordning for samiske studenter i kirkelig utdanning.*

Pilar 3: Kultur

Oppfordrede menigheter til å:

- *ta frem samisk utsmykning i kirka, SÅ har en utsmykningskomite som kan gi råd.*
- *ta i bruk sørsamisk salmebok.*

Pilar 4 konflikter

SÅR opplever at Nidaros bispedømme har vært støttende til de saker vi har vært involvert i, eksempelvis vindkraftutbygging på Stokkfjellet og Fosen.

- Samarbeide med flere organisasjoner for å øke kunnskaper om samer og samiske næringer i nærområdet. Mer kunnskap reduserer hatytringer og diskriminering.

Pilar 5: Implementering av regelverk

- Grunnloven stadfester samenes rett til å utvikle sin kultur, sitt språk og sitt samfunn. Her er det nødvendig at Nidaros bispedømmeråd fortsetter å arbeide for en sterkere samarbeid over landegrensen i det sørsamiske området. Sørsamer er et folk splittet av en landegrense, det er ønskelig at vi får utviklet sørsamisk kirkeliv uten en landegrense som splitter.
- Øke det formelle samarbeid mellom bispedømmerådene om samiske saker.

Utsmykningskomiteen

Utsmykningskomiteen har under 2024 ikke hatt egne møter.

Utadretta møtevirksomhet og samarbeidspartnere

Ansatte i Saemien Åålmege har samarbeid, møter og prosjekter sammen med de samiske organisasjoner/institusjoner i det sørsamiske området.

- Saemien Gærhkoeraerie
- SANKS, sørsamisk avdeling
- Samisk helsenettverk
- Samisk helseteam
- Spåksentrene Aajege, Gielem nastedh og Gieleaernie
- Saemien Sijte
- Sijti Jarng

Ansatte i SÅ er i tillegg til de nevnte samarbeidspartene, også samtalepartner for menigheter, bispedømmer.

Prest har deltatt i flere møter og prosjektgrupper:

- SÅR/samisk menighetsråd, sjå rapport frå SÅR.
- Medlem i Prosjektgruppe for samisk og kvensk kirkeliv i Presteforeningen. Presentasjon på Generalforsamling i tillegg til møter i gruppa.
- Deltok i panelsamtale om Thomas von Westen i samband med Mo kirke 300 år.
- Deltok i teologisk komité for Samiske kyrkjedagar
- Innlegg på seminar om Sannhet, salmesang og forsoning på MF
- Deltok på Samisk kirkelivskonferanse i Bodø
- Til stede ved flere anledninger i Mosjøen i samband med Øyfjellsaka i Tingretten, helsing ved markering utenfor Tinghuset
- Innlegg på konferanse med RVTS Midt «Avdekking og forebygging av seksuelle overgrep i Saepmie»
- Møte med prosti
 - Stiklestad prosti: Om forsoning og kommisjonsrapport
 - Indre Helgeland prosti: Delteke når det har vore høve
- Ledet seminar «Sørsamisk kirkespråk» på Etterutdanningsdagar Nidaros
- Ledet Samisk salmekveld i samband med Mo kirke 300 år
- Til stede noen dager under rettsaka mot Fosen-aksjonistane i Oslo Tingrett i mars

Diakoniarbeider har et godt samarbeid med diakoner i Nidaros og Sør-Hålogaland:

- Diakontreff for Nidaros
- Diakoniarbeider er av Kirkerådets direktør oppnevnt til Samisk Utvalg. Sluttrapport med forslag ble levert den 1. mars 2024

Menighetspedagog har deltatt i møter og prosjektgrupper:

- Samarbeid med barnehager i Røros kommune, ved både Praahkan maanagierte avdeling Brekken oppvekstsenter og Svaale maanagierte og Svaaleitj maanagierte, avdeling Luvlege maanagierte. Samarbeidet har i hovedsak vært å være en ressurs og støtte.
- Deltagelse på kulturmesse med samiske perspektiver Brekken kirke. Samarbeid med Brekken menighetsråd for å synliggjøre samiske perspektiver gjennom både tekstlesning, salmesang, dekorasjon, flagging og utsmykking. Menighetspedagog har også bidratt til nettverksbygging for å engasjere samiske bidragsytere i gudstjenester.

Daglig leder har deltatt i flere møter og prosjektgrupper:

- Deltatt i planlegging og gjennomføring av lansering av NT i Östersund 2024.
- Deltatt i planlegging og gjennomføring av markeringen av NT i Trondheim i samarbeid med Nidaros bispedømme.
- Deltok i prosjektet med arbeidsbok Mijjen gærhkoegærjetje-Darjoemasse.
- Representant i Prosjektrådet for sørsamisk bibeloversettelse.
- Deltok på Samisk kirkelivskonferanse i Bodø.

Seminar, studium

Ansatte i Saemien Åålmege gjennomfører stabsmøter hver uke over nett, Teams, og har fysisk treff omtrent en gang pr. måned.

Studium for prest i sørsamisk område

Etterutdanningsdager Nidaros bispedømme, Trondheim, oktober.

Deltager på Teologidagene 2024 «Hva er forsoning»

Oppstart studiet Med joik som utgangspunkt ved Nord universitet (Levanger)

Studier for daglig leder

Daglig leder har under høstterminen 2024 startet ett deltidstudier i sørsamisk ved Umeå universitet. Beregner å avslutte studiet våren 2025.

Vurdering av framtidsutsikter

Saemien Åålmege arbeider for å styrke sin plass i Den norske kirke ved å sikre gode rammer for sørsamisk kirkeliv. Saemien Åålmege har gjennomført gudstjenester etter plan og forespørsler. Det er et viktig arbeid å kunne gi et godt tilbud til medlemmer i Saemien Åålmege gjennom hele livet, fra dåp til begravelse. Det er gledelig å se at antallet barn som fått utdelt silpebåaloe ved dåpen har holdt seg jevnt de siste årene. Antall konfirmanter svinger ut fra størrelsen på konfirmandkullene. Fra konfirmandkullet 2024 med 3 konfirmanter har vi 10 konfirmanter i 2025.

For Saemien Åålmege er arbeidet med bibeloversettelse og arbeidet som er gjort for en egen samisk salmebok viktig del for å synliggjøre samisk kirkeliv. I 2023 kom en egen salmebok, Saalmegærja, og i 2024 fikk vi Nye testamentet, Orre testamente, utgitt. Bibelselskapet har en arbeidsgruppe som arbeider med oversetting av Gamle testamentet, slik at vi etter hvert får hele bibelen oversatt til sørsamisk

Saemien Åålmege er en kategorialmenighet og har ett stort geografisk område som vi arbeider i. Det er derfor viktig å bygge nettverk, samarbeide med andre aktører og skape møteplasser for alle aldersgrupper. Det å være synlig i debatten i forhold til miljø og arealinngrep mener SÅR er viktig. Det er aktuelle saker som er viktig for mange av SÅR sine medlemmer. Derfor er det viktig at også SÅ arbeider for å synliggjøre problematikken når det gis mulighet til det.

Saemien Åålmegeaerie ønsker også i 2025 å fortsette arbeidet for at vi med tiden får en kantor. Det er viktig at det finnes en kantor som også har kunnskaper om samiske musikktradisjoner.

Det store sakene som kommer i 2025.

- 1) Organisering av den norske kirke ble vedtatt på kirkemøtet i 2022 og nå er det tid for samisk kirkelig organisering. Dette er et arbeid som er viktig for Saemien Åålmege, noen viktige punkter:

- Styrke Saemien Åålmege
- Styrke samarbeid mellom alle nivåer i kirka. For SÅR er det viktig at det blir mulighet for økt samarbeid mellom de folkevalgte i SÅR, Nidaros bispedømmerådet og Samisk kirkeråd.
- Det er viktig å beholde nærheten til Nidaros bispedømme.
- Behov for å øke kunnskap, kompetanse og rådgivning om samisk kirkeliv.

Ansatte i Saemien Åålmege arbeider til tider som rådgivere for lokale menigheter. Her er det en balansegang for Saemien Åålmege om bruk av tid og ressurser. Det er derfor ønskelig at det blir økte ressurser eller rådgivertjeneste for opplæring til ansatte i Den norske kirke.

Samisk utvalg har lagt fram sin rapport 1. mars 2024, hvordan samisk kirkeliv kan organiseres, Kirkerådet har enda ikke behandlet rapporten. Når det er gjort vil det gis anledning til å komme med innspill til hvordan samisk kirkeliv skal organiseres i framtiden. Et av forslagene som er diskutert i utvalget er opprettelsen av flere kategorialmenigheter etter mal av Saemien Åålmege. Lulesamisk kirkeliv har kommet lengst i tenkningen om en egen kategorialmenighet. Andre temaer som er diskutert i utvalget er biskopenes rolle i samisk kirkeliv, og samisk kirkelivs lovgrunnlag i den norske kirke.

- 2) Arbeide med tiltak i kjølvannet etter rapporten fra Sannhet- og forsoningskommisjonen i juni 2023.

Saemien Åålmege var som alle andre spent på resultatet av kommisjonens arbeid. Det er stort fokus på hvilke tiltak som må gjøres i etterkant av rapporten, og det kommer flere arrangementer som arbeider med å belyse fornorskingsprosessen og dens ettervirkninger. Rapporten er stor med mange historier som man må ha tid til å bearbeide, og det er derfor ikke enkelt å kunne gi råd og veiledning til alle som spør om hva som skal gjøres. Ansatte i SÅ deltar på arrangementer med kunnskap om sørsamiske forhold og hvordan fornorskingspolitikken har påvirket det sørsamiske miljøet. Det er et ønske at flere med forskjellig bakgrunn samles for diskusjoner om innholdet i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Det er også viktig at det skapes trygge rom for at det samiske miljøet også kan samles for å diskutere hvordan man bør arbeide fremover.

- 3) Samarbeide med Svenska kyrkan om samisk kirkeliv

Visitåsåret 2022 var Nidaros bispedømmeråd tydelig på at det er viktig å få til et samarbeide med Svenska kyrkan om samisk kirkeliv i sørsamisk område. Det er et arbeid som er i gang gjennom bl.a. samarbeid om lansering av Saalmegærja i 2023 og NT i 2024. Sverige/Härnösand stift har nå satt opp en arbeidsgruppe for samiske saker, det åpner opp og gir muligheter for utvidet samarbeid om samisk kirkeliv over grensen.

4) Nasjonaljubileet 2030

Vi er forespurt om samarbeid med Saemien Sijte i forbindelse med Norge i tusen år-nasjonaljubileet 2030, Nasjonaljubileet er tenkt som en stafett fram til 2030. I 2027 er det tema tilhørighet, samiske miljø. Det er frem for alt under dette tema Saemien Sijte ønsker samarbeid.

Bilde fra utstillingen Naajesh under lanseringen av Orre testamente i Östersund.

Bilde fra konsert i Vår Frue kirke med
Ramona Linnea Kappfjell Sørfjell og Markus Tönhagen (DJ iDJa).

Vedlegg

Årsrapport 2024 for prest i sørsamisk område, Einar Sørliid Bondevik

Gudstenester

I 2024 har eg delteke ved 16 gudstenester som prest i sørsamisk område:

- 6/1, Mo kirke, Mo i Rana, Feiring av Mo kirke 300 år
- 4/2, Gruben kirke, Mo i Rana, markering av samisk nasjonaldag
- 6/2, Øye kyrkje, Vang i Valdres, feiring av samisk nasjonaldag
- 9/3, Nidaros domkirke v/samisk alter, Trondheim, Saemien Åålmege sin familiesamling
- 10/3, Nidaros domkirke, deltok som medliturg
- 9/5, Sijti Jarnege, Hattfjelldal, gudsteneste
- 2/6, Åsele kyrka, Åsele/Sverige, invitert til samisk-svensk gudstjänst
- 20/6, Vaegkie, Rørvik, gudsteneste i samband med Midtsommarseminar
- 10/8, Gløshaugen kirke, Grong, konfirmasjonsgudsteneste
- 25/8, Stora kyrkan, Östersund, lansering/mottakande av Orre testamente
- 22/9, Vonheim, Snåsa, gudsteneste i samband med Tjaktjen Tjåanghko, dåp, samarbeid Snåsa menighet
- 6/10, Nerskogen kapell, Nerskogen, forretta dåp i gudsteneste
- 19/10, Røros kapell, Røros, dåpsgudsteneste
- 20/10, kapellet Oslo domkirke, Oslo, gudsteneste i samarbeid med ressursgruppe for samisk kirkeliv i Oslo bispedømme
- 13/11, Elgå kirke, Elgå, medliturg på morgnebønn i samband med visitas i Engerdal
- 13/11, Valdalsfjellet, Elgå, leia nattverdsgudsteneste i samband med visitas i Engerdal

Alle gudstenestene er ført i lokale dagsregister/rapportert til sokneprest for lokal registrering og statistikk.

Det har vore – og er – eit mål om å vera tilstades i ulike delar av det sørsamiske området. Noko følgjer opparbeida tradisjonar, anna er på førespurnad frå samisk miljø og noko frå lokale kyrkjelydar.

Når eg deltek i lokale gudstenester er det viktig å bruka delar av sørsamisk liturgi, tekstar og salmar. Det er òg etterspurd i kyrkjelydane, men det kan variera kva som lokalt blir oppfatta som mykje og lite samisk i ei gudsteneste. Det er ei prioritert oppgåve at bruk av sørsamisk blir normalt for slik å møta den sørsamiske befolkninga på same vis som den norske befolkninga. Eg opplever ei stadig større aksept og forventning av bruk av samisk i lokale kyrkjelydar. Nådehelsing og velsigninga er tospråklege i alle «norske» gudstenester eg deltek i.

Ved nokre gudstenester brukar vi kun samisk liturgi. Då har vi ved fleire høve hatt berre Saalmegærja som salme- og liturgibok.

Kyrkjelege handlingar

Eg har i år forretta 4 dåp der 3 barn som vart innmeldt i Saemien Åålmege. Det var ei eiga dåpsgudsteneste og to søndagsgudstenester.

Eg har ikkje forretta vigslar i 2024.

Eg har 5 forretta gravferder/bisettelsar i 2024.

Samtalar i samband med dåp blir i stor grad gjennomført via nett med lyd og bilde. Dei fleste dåpsforeldre har eg møtt før ved ulike høve, i det minste ein av foreldra. Samtalar over nett er likevel ikkje likeverdige med samtalar der vi møtes på same stad, men det er eit godt alternativ når avstandar er store. Samtalar ved gravferd har i år blitt både via nett og ved fysisk treff. Det gode med å ha vore 10

år i stillinga er at ein både er kjent av og kjenner til dei fleste ein møter på, noko som gjer kommunikasjonen lettare.

Diakoni

Det er ingen organisert besøksteneste, men samtalar ved ulike samlingar er viktige møtepunkt. Det har vore nokre få enkeltsamtalar utanom dette.

Trusopplæring

I år har eg delteke på 2 konfirmantleirar/-samlingar:

- 7-10/8, konfirmantleir i Namndal/Grong
- 4-7/10, konfirmantleir på Nerskogen

Eg har òg følgt opp med *Nettkonfirmant* den delen av konfirmantane som ikkje har følgt lokal konfirmasjonsundervisning. I tillegg har det vore telefonmøter og arbeid på/frå kontoret.

I år har det vore ein god del meir administrativt arbeid men konfirmantar sidan trusopplærar var sjukmeld over lengre periodar.

Daerpies Dierie

Møter, både i styringsgruppa og i redaksjonen, har blitt haldne over internett. Det fungerer bra og er godt i forhold til tidsbruk, økonomi og miljø. Gruppene har fungert bra òg i 2024.

Arbeidet er til tider krevande då det varierar kva tilfang av stoff eg kan rekna med frå eksterne. Innholdsmessig er det fortsatt ei utfordring med å få samiskskunnige skribentar.

Arbeidet som redaktør er estimert til 20-25% stilling. Eg fører forsøksvis eigne timar for arbeidet med bladet. Eit overslag viser at eg brukar omlag 20% av arbeidstida mi på Daerpies Dierie. Eg fører ikkje eigne reiseutgifter til bladet då reiser og arrangement har samanheng med stillinga mi som prest. Men arbeidet med bladet gir nok litt auka utgifter i så måte.

Bibeldomsetjing

Arbeidet med bibeldomsetjing har i hovudsak vore knytt til det nye prosjektet med omsetjing av tekstar frå GT. I år var det litt arbeid kring sluttarbeidet med sørsamisk NT og vidare noko arbeid rundt lanseringa som var i Östersund i august. Det har vidare vore ei markering i Oslo i oktober og ei større feiring i Trondheim i november.

Arbeidet har i haust gått vidare med Tidslinjen i tillegg til GT-tekstar. Mi hovudoppgåve i arbeidet er som teologisk konsulent.

Eit overslag viser at eg i år har brukt noko mindre tid i 2024 på bibelarbeidet enn åra før. Eg vonar å kunna bruka tid på arbeidet vidare.

Råd/utvalg og utadretta møteverksemd

- SÅR/samisk menighetsråd, sjå rapport frå SÅR.
- Medlem i Prosjektgruppe for samisk og kvensk kirkeliv i Presteforeningen. Presentasjon på Generalforsamling i tillegg til møter i gruppa.
- Delteke i panelsamtale om Thomas von Westen i samband med Mo kirke 300 år.
- Delteke i teologisk komité for Samiske kyrkjedagar
- Innlegg på seminar om Sannhet, salmesang og forsoning
- Deltok på Samisk kirkelivskonferanse i Bodø
- Tilstades ved fleire høve i Mosjøen i samband med Øyfjellsaka i Tingretten, helsing ved markering utanfor Tinghuset

- Innlegg på konferanse med RVTS Midt «Avdekking og forebygging av seksuelle overgrep i Saepmie»
- Møte med prosti
 - Stiklestad prosti: Om forsoning og kommisjonsrapport
 - Indre Helgeland prosti: Delteke når eg har hatt høve
- Leia seminar «Sørsamisk kirkespråk» på Etterutdanningsdagar Nidaros
- Leia Samisk salmekveld i samband med Mo kirke 300 år
- Tilstades nokre dagar under rettsaka mot Fosen-aksjonistane i Oslo Tingrett i mars

Møter, seminar, studium

- Stabsmøter i Samisk menighet, kvar veke over nett. Vi har fysisk treff om lag ein gong pr. månad.
- Deltakar på Teologidagene 2024 «Kva er forsoning»
- Oppstart studiet Med joik som utgangspunkt ved Nord universitet (Levanger)
- Etterutdanningsdagar Nidaros bispedømme, Trondheim, oktober

Det er store avstandar i det sørsamiske området. I den grad eg kan styra arbeidet legg eg opp til å nå fleire treff/oppgåver på same reisa. Eg ser det som viktig å vera synleg og tilgjengeleg for å vera til hjelp og nytte for det sørsamiske miljøet og gjera sørsamisk kyrkjeliv, historie og kultur kjent der det har blitt gjort og er usynleg.

Mo i Rana, 14. januar 2025